

**ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**NECMETTİN ERBAKAN PARKI'NIN KENTSEL DONATI ELEMANLARININ
PEYZAJ MİMARLIĞI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Nagwan SABEEH ZWAID AL-AMERI

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**ÇANKIRI
2023**

Her hakkı saklıdır

TEZ ONAYI

Nagwan SABEEH ZWAID AL-AMERI tarafından hazırlanan “**Necmettin Erbakan Parkı’nın Kentsel Donatı Elemanlarının Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi**” adlı tez çalışması 23/08/2023 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalında **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Nuray ÇİÇEK

Jüri Üyeleri :

Başkan : Prof. Dr. Cengiz YÜCEDAĞ
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Üye : Doç. Dr. Özgür Burhan TİMUR
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Çankırı Karatekin Üniversitesi

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Nuray ÇİÇEK
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Çankırı Karatekin Üniversitesi

Yukarıdaki sonucu onaylarım

Prof. Dr. Hamit ALYAR

Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Çankırı Karatekin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “**Necmettin Erbakan Parkı’nın Kentsel Donatı Elemanlarının Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi**” konulu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tezin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı, tezde kullandığım eserleri usulüne göre kaynak olarak gösterdiğimi, tezin Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü’nden başka bir bilim kuruluna akademik amaç ve unvan almak amacıyla vermediğimi ve bu çalışmanın Çankırı Karatekin Üniversitesi tarafından kullanılan “Bilimsel İntihal Tespit Programı”yla tarandığını, “intihal içermediğini” beyan ederim. Çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm. Çankırı Karatekin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim (23/08/2023).

Nagwan SABEEH ZWAID AL-AMERI

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

NECMETTİN ERBAKAN PARKI'NIN KENTSEL DONATI ELEMANLARININ PEYZAJ MİMARLIĞI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Nagwan SABEEH ZWAID AL-AMERI

Çankırı Karatekin Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Nuray ÇİÇEK

Parklar, kentsel yeşil açık alan sisteminin önemli bir bileşenidir. Kentte yaşayanlara doğrudan ve dolaylı birçok olumlu katkı sağlamasının yanı sıra, kent estetiğini ve kentin yeşil kimliğini önemli düzeyde etkilemektedir. Bu duruma park içinde kullanılan kentsel donatı elemanlarının etkisi büyüktür. Çalışma alanı olarak seçilen Necmettin Erbakan Parkı, Çankırı ilinde yer almaktadır. Parkın kentsel donatı elemanları peyzaj mimarlığı açısından ilk kez değerlendirilmiştir. Necmettin Erbakan Parkı farklı zamanlarda ziyaret edilerek gözlem ve tespit yoluyla kentsel donatı elemanları detaylı şekilde incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, Necmettin Erbakan Parkı'nda 85 oturma birimi, 50 çöp ve geri dönüşüm kutusu, 13 güvenlik kamerası, 10 piknik masası, 11 kamelya ve 2 su ögesi (çeşme) belirlenmiştir. Diğer taraftan Necmettin Erbakan Parkı'nın konumu, ulaşım kolaylığı, mevcut otopark ile çeşitli olumlu ve olumsuz özellikleri değerlendirilmiştir. Gerek büyüklüğü gerekse donatı elemanları bakımından birçok olumlu özelliğe sahip olmasına rağmen, parkın bakımsız su geçitleri, çocuk oyun alanlarındaki eksiklikleri, bazı oturma üniteleri ve zemin kaplamalarındaki zararlar olumsuz özellikler arasındadır. Bulgular dikkate alındığında, Necmettin Erbakan Parkı'nın farklı gelir düzeylerine ve yaş gruplarına hitap edebilecek önemli bir park olduğu sonucuna varılmıştır.

2023, 35 sayfa

ANAHTAR KELİMELER: Kentsel estetik, Kent mobilyaları, Necmettin Erbakan Parkı, Çankırı

ABSTRACT

Master of Science Thesis

THE EVALUATION OF URBAN FURNITURE OF ÇANKIRI NECMETTİN ERBAKAN PARK IN TERMS OF LANDSCAPE ARCHITECTURE

Nagwan SABEEH ZWAID AL-AMERI

Çankırı Karatekin University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Landscape Architecture

Advisor: Asst. Prof. Dr. Nuray ÇİÇEK

Parks are an important component of the urban green open space system. In addition to providing many direct and indirect positive contributions to the people living in the city, it significantly affects the urban aesthetics and green identity of the city. The urban equipment elements used in the park have a great impact on this situation. Necmettin Erbakan Park, which was chosen as the study area, is located in Çankırı province. The urban reinforcement elements of the park were evaluated for the first time in terms of landscape architecture. Necmettin Erbakan Park was visited at different times and urban equipment elements were examined in detail through observation and identification. As a result of the study, 85 seating units, 50 garbage and recycling bins, 13 security cameras, 10 picnic tables, 11 camellias and 2 water features (fountains) were determined in Necmettin Erbakan Park. On the other hand, Necmettin Erbakan Park's location, ease of transportation, existing parking lot and various positive and negative features were evaluated. Although the park has many positive features in terms of both its size and equipment, the negative features include neglected water passages, deficiencies in children's playgrounds, and damage to some seating units and floor coverings. Considering the results, it was concluded that Necmettin Erbakan Park is an important park that can appeal to different income levels and age groups.

2023, 35 pages

Keywords: Urban aesthetics, Urban furniture, Necmettin Erbakan Park, Cankiri

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

“Çankırı Necmettin Erbakan Parkı’nın Kentsel Donatı Elemanlarının Peyzaj Mimarlığı Açısından Değerlendirilmesi” adlı çalışma Çankırı Karatekin Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsüne “Yüksek Lisans Tezi” olarak sunulmuştur. Bu çalışmanın amacı; Necmettin Erbakan Parkına ait kentsel donatı elemanlarını bir sistem kurgusu içinde peyzaj mimarlığı tasarım ilkelerine uygunluk açısından değerlendirmektir.

Tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Nuray ÇİÇEK’e kendisinden aldığım değerli öneri ve fikirler sayesinde tez çalışmamın daha iyi hale gelmesini sağladığı için teşekkür ederim.

Tez çalışmamdaki yardımlarından dolayı Araş. Gör. İbrahim AYTAŞ’a ve Prof. Dr. Cengiz YÜCEDAĞ’a teşekkür ederim.

Tez çalışmam boyunca bana destek olan aileme ve arkadaşlarıma teşekkür ederim. Her zaman yanımda oldular, moral ve motivasyonumu yüksek tutarak beni cesaretlendirdiler.

Son olarak, tez çalışması sürecinde bana güç, sabır ve cesaret veren herkese teşekkür ederim.

Nagwan SABEEH ZWAID AL-AMERI

Çankırı, Temmuz 2024

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
SİMGELER DİZİNİ	vi
KISALTMALAR DİZİNİ	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	viii
ÇİZELGELER DİZİNİ.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
2. LİTERATÜR ÖZETİ.....	3
2.1 Kentsel Donatı Elamanlarının Tanımı	3
2.2 Kentsel Donatı Elamanlarının Sınıflandırılması.....	4
2.2.1 İşlevlerine göre kentsel donatı elemanları	4
2.3 Kentsel Donatı Elemanları ile İlgili Yapılmış Çalışmalar	5
3. MATERYAL VE METOT	10
3.1.1 Necmettin Erbakan Parkı'nın genel özellikleri	11
3.1.2 Necmettin Erbakan Parkı'nın SWOT analizi	12
3.2 Yöntem	13
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	14
4.1 Park Girişi	14
4.2 Aydınlatma Elemanları	14
4.3 Oturma Elemanları.....	16
4.4 Çöp ve Geri Dönüşüm Kutuları.....	18
4.5 Zemin Kaplamaları.....	19
4.6 Su öğeleri.....	21
4.7 Çocuk Oyun Alanları.....	22
4.8 İşaret ve Bilgi Levhaları	23
4.9 Bitkisel Elemanlar	24
4.10Güvenlik Kameraları.....	25
4.11Piknik Alanı	26

4.10. Merdivenler	27
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	28
KAYNAKLAR	31
ÖZGEÇMİŞ.....	35

SİMGELER DİZİNİ

m²
°C

Metrekare
Derece

KISALTMALAR DİZİNİ

cm	Santimetre
TSE	Türk Standartları Enstitüsü
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1 Türkiye haritasında Çankırı ilinin konumu (Anonim 2020a)	10
Şekil 3.2 Çankırı ili (Posta 2023).....	10
Şekil 3.3 Çankırı Necmettin Erbakan Parkı (Orijinal 2023)	11
Şekil 3.4 Necmettin Erbakan Parkı'nın SWOT analizi.....	13
Şekil 4.1 Necmettin Erbakan Parkı girişleri (Orijinal 2023).....	14
Şekil 4.2 Aydınlatma elemanları (Orijinal 2023).....	15
Şekil 4.3 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki bankların görünümü (Orijinal 2023)	16
Şekil 4.4 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki pergolaların görünümü (Orijinal 2023)	17
Şekil 4.5 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki piknik masası, kamelya, gazeboların görünümü (Orijinal 2023).....	17
Şekil 4.6 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki zarar görmüş oturma elemanları (Orijinal 2023).....	18
Şekil 4.7 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki çöp kutuları (Orijinal 2023)	19
Şekil 4.8 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki zarar görmüş zemin kaplamaları (Orijinal 2023).....	20
Şekil 4.9 Zemin kaplamalarında kullanılan malzeme çeşitleri (Orijinal 2023)	21
Şekil 4.10 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki çeşme, yapay şelale ve su yolu (Orijinal 2023).....	22
Şekil 4.11 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki çocuk oyun alanları (Orijinal 2023)	23
Şekil 4.12 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki uyarı ve bilgi levhaları (Orijinal 2023)	24
Şekil 4.13 Bitkisel elemanlar (Orijinal 2023)	25
Şekil 4.14 Güvenlik kameraları (Orijinal 2023)	26
Şekil 4.15 Mangal elemanları (Orijinal 2023)	26
Şekil 4.16 Merdivenler (Orijinal 2023).....	27

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1 Necmettin Erbakan Parkı'nda bulunan bitki taksası (Acem 2022).....	12

1. GİRİŞ

Kentler yalnızca insanların barınma ihtiyacını gideren yapılardan meydana gelmez. Toplu yaşam sonucu, bir dizi ortak ihtiyaçlardan da doğar (Bulut ve Yeğli 2008). Tarih boyunca kentler, insanlar arasındaki ilişkileri, sosyal ve kültürel değişimleri içeren ve şekillendiren, demografik ve ekonomik bakımından çeşitlilikler gösteren yaşam mekânları olmuştur (Kaypak 2010). Kentler zamanla birer kimliğe sahip olmuş, bugün de oluşturduğu o kimliklerle yaşamakta ve anılmaktadırlar (Oğurlu 2014). Lynch (1960) bir kentin kimliğinin oluşumunda etkili olan özellikleri açıklarken çeşitli parametrelerden yararlanmışır. Bunlar doğal ve yapay çevrenin etkisi, tarihi, kültürel değerler, yerel gelenekler ve hayat biçimi, sosyal yapı mimari, coğrafya, topografya, bitki örtü, canlı türleri, iklim, jeopolitik konum, deniz ve karayolu ilişkisi, başka kültürlerle olan ilişkisi, ekonomisi, başkentlik yapıp ya da yapmadığıdır. Yukarıda sayılan parametrelerle kentlerin değiştiği, geliştiği ve bu sayede kentlerin kendine has özellikler kazandığı belirtilmiştir (Ocakçı 1993, Ocakçı 1994, Ocakçı ve Southworth 1995, Suher vd. 1996, Önem ve Kılınçaslan 2005, Kaypak 2010, Topçu 2011, Özgeriş 2018). Bu bağlamda kent içinde hayatı kolaylaştıran ve kentte kimlik ve anlam katan öğelerden biri de kentsel donatı elemanlarıdır.

Kentsel donatı elemanları (aydınlatma elemanları, oturma üniteleri, zemin kaplamaları, çöp kutuları, su öğeleri, bariyerler, vb.), kentsel büyüme unsurlarının sürdürülebilir kullanımına ilişkin ilkeleri ve bu ilkelerin temel tasarımıyla ilgili olduğu şekil, malzeme, doku, renk vb. istenilen etkiyi oluşturmak için önemlidir (Kuşkun vd. 2003). Kentsel donatı elemanları, mekânlara estetik ve işlevsellik kazandıran, bireyin ve toplumun kent hayatını kolaylaştıran ve kent halkı arasında iletişimi sağlamlaştıran öğelerdir. Diğer taraftan, bu donatılar farklı özellikleriyle mekânları tanımlar ve tamamlar (Bayrakçı 1991, Kuşkun ve Yılmaz 2003, Bulut vd. 2008, Özgeriş 2018). Bu nedenle, donatılar sadece işlevsel özellikleri için değil, kent peyzajını canlandırıcı etkileri bakımından da önemlidir. Kentsel mekanlar donatılar ile zaman içinde farklılaşır, gelişir ve değişir (Özgeriş 2018).

Kentsel donatı elemanları; bilimsel, iklim ve teknik kriterler bir araya getirilerek tasarlandığında süreklilik sağlanır ve modern ve yaşanabilir kentler ortaya çıkar (Sakal 2007). Sosyal, kültürel ve ekonomik şartlar ile biçimlenen toplumsal hayat tarzı, kentsel donatı elemanlarının miktarı, kalitesi ve dağılımı, kentin gelişmişlik seviyesinin çevreye yansımaları olarak kabul edilebilir (Başal 2000).

Yoğun kent karmaşası ve hayat baskısı içerisinde bulunan kentlilerin psikolojik rahatlamaya ihtiyaç duyduğu, fiziksel ve ruhsal gelişimini desteklediği, rekreasyonel faaliyetlerde bulunduğu ve bireyler ile bir arada bulunarak sosyo-kültürel gelişim içinde bulundukları parklar önemli açık ve yeşil alanlar arasındadır (Etli 2002). Çankırı Necmettin Erbakan Parkı'nda bulunan kentsel donatı elemanlarının peyzaj mimarlığı ilkeleri açısından incelenmesi ile canlı ve dinamik, insan merkezli, estetik, rekreasyonel aktivitelerin yerine getirilebileceği bir park olması için önerilerde bulunulması amaçlanmıştır. Ayrıca, bu araştırmanın Çankırı Necmettin Erbakan Parkı'nda gerçekleştirilecek farklı çalışmalar için altlık olması hedeflenmiştir.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

2.1 Kentsel Donatı Elamanlarının Tanımı

Kentsel donatı elemanları, mekânın parçalarını ve mekân sistemlerini tamamlayıcı, birey için gerekli moral ortamı sağlamaya yönelik her türlü mekânsal yapılanma olarak belirtilebilir (Pekgöz 2020).

Kent hayatının sonucunda ortaya çıkan dinlenme, eğlenme, rekreasyonel faaliyetler, ticaret, ulaşım, alt yapı hizmeti, kamusal hizmetleri, eğitim ve öğretim ve sağlık gibi ihtiyaçları gideren araçlar ve mekânları, yapısal peyzaj elemanlarını kentsel donatı elemanları oluşturur. Kenti tanımlayan bu elemanları, yalnızca tek yapı olarak ele alınamaz. Diğer taraftan peyzaj donatı elemanları kent halkının toplu olarak yaşamaları için yollar, meydanlar, parklar, kentsel yeşil alanlar, deprem toplanma alanları, kent gelişim alanları vb. mekanlarda yer alan öğeler olarak belirtilir (Pekgöz 2020).

Peyzaj çalışmalarında dış mekânlarda kullanılan öğelerin hepsi yapısal peyzaj elemanı olarak tanımlanamaz. Yapısal peyzaj elemanlarının belirli bazı işlevleri mevcuttur. Bu elemanlar gerek kentlerde gerekse özel ya da kamusal alanlarda bulunsunlar, bulundukları mekâna uygulanabilirlik, fonksiyonellik ve estetik olarak katkı ve çeşitli özellikler sağlarlar. Kentsel donatı elemanlarının özellikleri aşağıda kısaca özetlenmiştir (Güney vd. 1996, Başal vd. 1997, Şişman ve Yetim 2004, Özgeriş 2018, Pekgöz 2020).

- a) Ergonomik ve insanların fiziksel özellikleri bakımından belli standartlara sahip olmalıdır.
- b) Estetik ve fonksiyonel bir tasarıma sahip olmalıdır. Ayrıca tasarımlar özgün ve kentin kimliğine uygun olmalıdır.
- c) Taşınabilir, sağlam ve kurumu basit olmalıdır ve yedek parçaları kolay bulunmalıdır.

d) Dışarıdan gelebilecek herhangi bir mekanik etkiye veya zarara (vandalizme) karşı dayanıklı değildir.

Kentsel donatı elemanlarının tasarımında ki bir diğer önemli husus dünyanın tüm bölgelerinin arasındaki yaş, kültür ve cinsiyet farklılıklarının dezavantajları azaltmak ve kent yaşamındaki sorunlara karşı çözüm bulmaktır (Pekgöz 2020).

2.2 Kentsel Donatı Elemanlarının Sınıflandırılması

İnsanlar her zaman yaşadıkları çevreyi konforlarına uygun ve işlevsel açıdan daha güçlü hale getirmeye önem vermiştir. Böylece gereksinimlerini karşılamak için ortak yaşam alanlarında çeşitli kentsel donatı elemanları oluşturmuşlardır. Kent donatı elemanları sahip oldukları çeşitli özelliklere göre farklı gruplarda incelenir (Kara 2022).

2.2.1 İşlevlerine göre kentsel donatı elemanları

Kentsel donatı elemanlarının mekânda bulunma amacına ve işlevlerine göre sınıflandırılması aşağıda verilmiştir (Çubuk 1991, Akyol 2006).

a) **Barındırma amaçlı kentsel donatı elemanları:** Gölgelekler, brandalar, tenteler, otobüs durakları vb. öğelerdir.

b) **Eğlenme, oyun amaçlı kentsel donatı elemanları:** Çocuk oyun alanlarında vb. mekânlarda bulunan öğelerdir.

c) **Oturma, dinlenme amaçlı kentsel donatı elemanları:** Bank, kamelya, oturma birimleri vb. öğelerdir.

d) **Aydınlatma amaçlı kentsel donatı elemanları:** Yol ve mekân aydınlatma birimleri vb. öğelerdir.

- e) **Bilgi verme amaçlı kentsel donatı elemanları:** İlan ve reklam panoları, bilgi iletişim tabelaları, yer ve yön belirleyici vb. öğeler.
- f) **Süsleme amaçlı kentsel donatı elemanları:** Çiçek kasaları, sanatsal heykeller, anıtlar ve fiskiyeler vb. öğeler.
- g) **Satış ve alışveriş amaçlı kentsel donatı elemanları:** Gişeler, büfeler, bilet otomatları, alışveriş makineleri vb. öğeler.
- h) **Koruma amaçlı kentsel donatı elemanları:** Trafik ışıkları, trafik işaret tabelaları, aydınlatma birimleri vb. öğeler.
- i) **Yönlendirme amaçlı:** Zemin döşemeleri, sokak tabelaları, alt ve üst geçitler.
- j) **Sınırlayıcı amaçlı:** Tel çitler, demir parmaklıklar, bitkiler, duvarlar, ağaç altı korumaları, yaya ve trafik bariyerleri,
- k) **Temizlik amaçlı:** Çöp kutuları
- l) **İletişim kurma amaçlı:** Telefon kulüpleri, vb. olarak sınıflandırılabilir.

2.3 Kentsel Donatı Elemanları ile İlgili Yapılmış Çalışmalar

Konuyla ilgili yapılan evvelki çalışmalar aşağıda kronolojik sıraya göre sunulmuştur.

Yenioğlu (2010) tarafından yapılan, “Kent parklarında aydınlatma elemanlarının kullanımının peyzaj mimarlığı açısından irdelenmesi: Ankara-Altınpark örneği” isimli çalışmada; aydınlatmanın, kent yaşamının güvenli ve estetik açıdan daha hoş bir hale getirilmesine katkı sağlayan önemli bir faktör olduğu ve doğru planlama ve tekniklerle, dış mekânlarda uygun aydınlatmanın sağlanabileceği ve görsel açıdan etkileyici sonuçlar elde edilebileceği belirtilmiştir. Çalışmada dış mekân aydınlatmasına ilişkin

kavramlar, aydınlatma elemanlarının tanımları ve kriterleri, planlama ilkeleri, dış aydınlatmada kullanılan aygıtlar ve teknikler ile parkların aydınlatması konularına odaklanılmıştır. Ankara-Altınpark, çalışma alanı olarak seçilmiş ve bu bölgede yapılan anket çalışması ile aydınlatma kriterleri açısından değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, çalışmada tespit edilen dış mekân aydınlatmasıyla ilgili sorunlara yönelik çözüm önerileri sunulmaktadır.

Yeşil ve Beyli (2018) tarafından yapılan, “Ordu kenti kıyı parkları donatı elemanlarının ergonomi açısından incelenmesi” isimli çalışmada Rüsumat Parkı, Tayfun Gürsoy Parkı ve Akyazı Parkı incelenmiştir. Parklarda bulunan donatı elemanları (banklar, çöp kutuları, aydınlatma, oyun alanları vb.) peyzaj tasarım kriterleri (ergonomi, estetik, işlevsellik, iklim uygunluğu, dayanıklılık ve gece kullanımı) açısından değerlendirilmiştir. Çalışmada öne sürülen öneriler, eksik veya yetersiz olan donatı elemanlarının eklenmesi, mevcut elemanların bakımının yapılması veya değiştirilmesi, peyzaj düzenlemeleri, güvenlik önlemleri gibi konuları içermektedir.

Akpınar Külekçi ve Irmak (2019) tarafından gerçekleştirilen, “Kent parklarında kullanılan donatı elemanlarının estetik ve fonksiyonel açıdan yeterlilikleri; Erzurum kenti” isimli çalışmada; Erzurum ilinde farklı parklarda bulunan kentsel donatı elemanları (oturma öğeleri, çöp kutuları, yer döşemeleri, pergolalar, bilgi ve yönlendirme levhaları, çocuk oyun öğeleri, vb.) farklı parametrelere (ergonomi, güvenlik, sürdürülebilirlik, estetik, özgünlük, çevresel uyumluluk ve dayanıklılık) göre değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonuçlarına göre, parklardaki oturma elemanları için ergonomi kriteri en yüksek puanı alırken, bakım kriteri en düşük puanı almıştır. Çöp kutuları için güvenlik ve ergonomi kriterleri en yüksek puanları alırken, orijinallik ve bakım kriterleri en düşük puanları almıştır. Döşeme elemanları için ergonomi en yüksek puanı alırken, orijinallik en düşük puanı almıştır. Pergolalar için güvenlik, estetik ve bakım kriterleri en yüksek puanları alırken, orijinallik en düşük puanı almıştır. Bilgilendirme ve yönlendirme levhaları için güvenlik en yüksek puanı alırken, ergonomi ve orijinallik en düşük puanları almıştır. Çocuk oyun elemanları için bakımlılık en yüksek puanı alırken, orijinallik en düşük puanı almıştır. Elde edilen sonuçlara göre, çoğu donatı elemanının belirli kriterler açısından geliştirilebilir olduğu ve bu

elemanların kent imajına, mekânsal ve alansal boyutlarda katkı sağlayabileceği belirtilmiştir. Bu süreçte yapılması gerekenler konusunda çözüm önerileri sunulmuştur.

Önal (2019) tarafından yapılan, “Kent parklarda kullanılan donatıların standartlara uygunluğunun belirlenmesi” isimli çalışmada; kentsel donatıların kullanıcılar için kenti yaşanabilir ve algılanabilir hale getirdiği, donatıların kentlere olduğu gibi parklara da kimlik kazandırdığı, bu nedenle donatıların bir süreklilik göstermesi ve parkın kimliğiyle uyumlu olmasının gerekli olduğu belirtilmiştir. Araştırmacılar, ekipman tasarımında kullanılmak üzere antropometrik bir veri tabanı oluşturmanın önemli olduğuna belirtmiştir. Araştırmada standartlara uygun donatıların, kentlerin estetik ve işlevsel açıdan daha iyi bir konuma gelmesini sağlayarak kent sakinlerinin günlük yaşamlarını kolaylaştırabilir ve çevrelerine daha olumlu bir algı ile bakmalarına yardımcı olabileceği savunulmuştur. Araştırma kapsamında, Ankara'da yer alan dört farklı parkta (Altınpark, Gençlik Parkı, Göksu Parkı ve Seğmenler Parkı) kullanılan donatı elemanlarının (oturma birimleri, çöp kutuları ve aydınlatma elemanları) Türk Standartları Enstitüsü (TSE) standartlarına uygunluğunu ve kullanıcı memnuniyeti değerlendirmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, aydınlatma elemanlarının standartlara uygun olduğu ancak oturma birimlerinin bazılarının ve çöp kutularının çoğunluğunun standartları karşılamadığı belirlenmiştir. Kullanıcıların oturma birimlerini sayı olarak yetersiz buldukları ve çöp kutularının Seğmenler Parkı dışında yeterli buldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca ziyaretçilerin kendilerini güvende hissetmeleri ile parkların yeterli aydınlatmaya sahip olmaları arasında bir ilişki olduğu bildirilmiştir.

Yazıcı ve Temizel (2020) tarafından yapılan, “Kentsel peyzaj tasarımlarında aydınlatma donatı elemanlarının kullanımı; Yozgat spor vadisi örneği” isimli çalışmada; donatı elemanlarının kentsel peyzaj alanlarında sosyal aktiviteleri destekleyen yapısal elemanlar olduğu, çok yönlü işlevsellikleri sayesinde çevresel kaliteyi artırıp kent kimliğine katkıda bulunduğu belirtilmiştir. Kentsel alanların, doğru tasarlanmış, ergonomik, estetik ve bakımlı donatı elemanlarına ihtiyaç duyduğu vurgulanmıştır. Araştırmacılar tarafından çalışma alanı olarak Yozgat'ın en yoğun sirkülasyona sahip olduğu bölgede yer alan ve kent halkı tarafından yoğun olarak kullanılan rekreasyon alanı seçilmiştir ve halk tarafından aktif olarak tercih edilen Spor Vadisi'nde kullanılan

aydınlatma donatı elemanlarının peyzaj tasarımı açısından mevcut durumu incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda elde edilen verilere göre Spor Vadisi'nde yapılacak iyileştirme çalışmaları için önerilerde bulunulmuş ve çalışma alanındaki aydınlatma donatı elemanlarının peyzaj tasarımı açısından uygunluğu Q-SORT analizi ile değerlendirilmiştir.

Bekar vd. (2021) tarafından gerçekleştirilen, “Kentsel mekanlarda bilişsel haritalar ve kent donatıları: Trabzon Meydan Parkı örneği” isimli çalışmada; kentlerin toplumsal birikiminin kentsel donatı ve kentsel mekanlar aracılığıyla nasıl yansıtıldığı ve kentsel kimliğin nasıl oluştuğu ele alınmaktadır. Trabzon Meydan Parkı'ndaki başta Atatürk Heykeli olmak üzere kentsel donatıların kent kimliğine katkısı nasıl olduğuna ilişkin vatandaşların bilişsel haritası araştırılmış ve anketler yoluyla veriler elde edilmiştir. Trabzon Meydan Parkı'nın kent donatıları, kent kimliğine katkı sağlayan önemli unsurlardan biri olarak belirtilmiştir. Atatürk Heykeli gibi belirli donatılar, kentlilerin zihinlerinde özel anılarla birleşmiş ve kentin bilişsel haritasının oluşumunda etkili olmuştur. Kentsel mekanların ve donatıların, kentlilerin belleğindeki yerini belirlemek ve kent kimliğini şekillendirmedeki rolünü anlamak, kent planlama ve tasarımında da önemli bir rol oynadığı vurgulanmıştır. Çalışma sonucunda, başta Atatürk heykeli olmak üzere Trabzon Meydan Parkı'ndaki kentsel donatıların kentin kimliğine katkı sağladığı ve kentlinin hafızasında önemli bir yer edindiği belirtilmiştir.

Yelsiz ve Yücedağ (2022) tarafından gerçekleştirilen “Mahalle parklarındaki kent mobilyaları üzerine vandalizmin etkileri: Isparta Örneği” adlı çalışmada, Isparta Merkez ilçesindeki sekiz mahalle parkının donatı elemanlarında vandalizm vakası olup olmadığı ortaya konmuş ve çalışılan parklardaki kentsel donatı envanteri saptanmıştır. Çalışmanın sonucunda, donatı elemanlarının sayısı kent merkezine yakın parklarda daha fazla iken, kenar bölgelerindeki parklarda daha az bulunmuştur. Kent merkezine yakın parklar genel olarak bakımlı iken, kenar bölgelerindeki parklar daha bakımsızdır. Ayrıca, çalışılan parklarda donatı elemanlarında bir standardın olmadığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, vandalizmin zararları parkların tamamında belirgin şekilde tespit edilmiştir.

Bütüner Çetin vd. (2023) tarafından gerçekleştirilen “Meydanlardaki odunsu bitki materyalinin incelenmesi: Antalya örneği” adlı çalışmada, Antalya'nın Döşemealtı, Kepez ve Muratpaşa ilçelerinin üç ana meydanında kullanılan odunsu bitkileri incelenmiş ve ayrıca meydanlardaki kent mobilyaları yeterlilik, işlevsellik ve estetik açıdan değerlendirilmiştir. Buna göre, belirlenen kriterler için yapılan puanlama sonuçlarına göre en uygun meydanın Muratpaşa ilçesindeki Cumhuriyet Meydanı olduğu ortaya çıkmıştır. İncelenen meydanların tamamının hem erişilebilirlik hem de insanların sosyalleşmesi açısından iyi durumda olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, meydanların bitkisel tasarımında tasarım kriterlerinin yanı sıra, bitkilerin fonksiyonel ve estetik unsurlarının da bir arada ele alınması gerektiği vurgulanmıştır.

3. MATERİYAL VE METOT

Çankırı, Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde bulunan bir ildir (Şekil 3.1 ve 3.2). Coğrafi konumu itibarıyla İç Anadolu Bölgesi'nin kuzeydoğusunda yer almaktadır. Çankırı ilinin toplam 12 ilçesi bulunmaktadır. Çankırı ilinin bazı ilçeleri Cumhuriyet öncesi dönemde kurulmuş iken, bazıları da cumhuriyet döneminden sonra kurulmuştur. Çalışma alanı olarak Necmettin Erbakan parkı seçilmiştir.

Şekil 3.1 Türkiye haritasında Çankırı ilinin konumu (Anonim 2020a)

Şekil 3.2 Çankırı ili (Posta 2023)

3.1.1 Necmettin Erbakan Parkı'nın genel özellikleri

Necmettin Erbakan parkı, 33°36'39.7" doğu boylamı ile 40°36'33.3" kuzey enlemi arasında Çankırı'nın Merkez Karataş Mahallesi'nde bulunmaktadır. Rakımı 748 ile 780 m arasındadır.

Çankırı Necmettin Erbakan Parkı, Çankırı sakinlerinin dinlenme, eğlenme ve doğa ile iç içe vakit geçirme ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanmış ve 45 dönümlük bir alan üzerinde yer almaktadır (Şekil 3.3). Park içinde yaklaşık 8.000 m² kilit parke, 45 adet kamelya, çeşitli çocuk oyun ekipmanları, elektrik direkleri, şelale, hareketli su sistemleri, uyarı levhalar, tuvaletler ve engelli tuvaletleri bulunmaktadır.

Parka gelen ziyaretçilere spor yapma imkânı sağlayan fitness alanının yanı sıra oturma üniteleri ve otopark alanı, barbekü olanakları bulunmaktadır. Ayrıca parkta 50 adet piknik ünitesi mevcut olup, bu ünitelerde piknik yapmak isteyenler için donanımlı masa ve oturma üniteleri bulunmaktadır.

Şekil 3.3 Çankırı Necmettin Erbakan Parkı (Orijinal 2023)

Necmettin Erbakan Parkı'nda 15 ağaç, 4 ağaççık ve çalı ile 1 sarılıcı tür bulunmaktadır (Acem 2022; Çizelge 3.1).

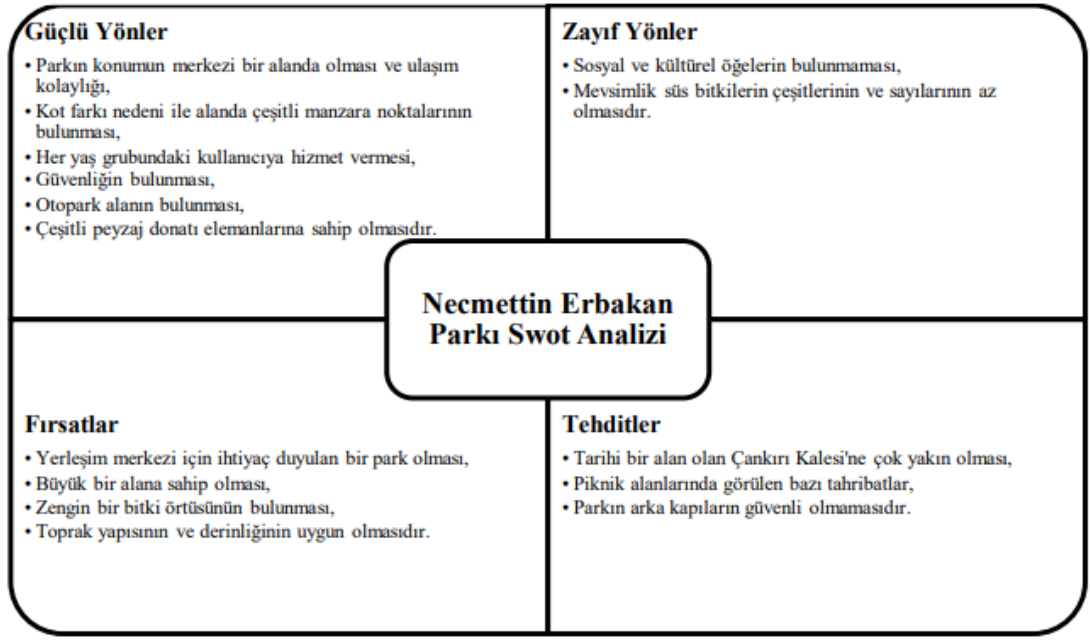
Çizelge 3.1 Necmettin Erbakan Parkı'nda bulunan bitki taksası (Acem 2022)

Türkçe Adı	Latince Adı	Türkçe Adı	Latince Adı
Amerikan sarmaşığı	<i>Parthenocissus quinquefolia</i>	Melez servi	<i>x Cupressocyparis leylandii</i>
Sabin ardıcı	<i>Juniperus sabina</i>	Doğu mazısı	<i>Thuja orientalis</i>
Alev çalısı	<i>Photinia x fraseri</i> “Red Robin”	Kokar ağaç	<i>Ailanthus altissima</i>
Adi leylak	<i>Syringa vulgaris</i>	Alıç	<i>Crataegus monogyna</i>
Kuşburnu	<i>Rosa canina</i>	Ak dut	<i>Morus alba</i>
Mavi servi	<i>Cupressus arizonica</i>	Akkavak	<i>Populus alba</i>
Mavi ladin	<i>Picea pungens</i>	İğde	<i>Eleagnus angustifolia</i>
Toros sediri	<i>Cedrus libani</i>	Beyaz çiçekli at kestanesi	<i>Aesculus hippocastanum</i>
Karaçam	<i>Pinus nigra</i>	Badem	<i>Prunus dulcis</i>
Adi dişbudak	<i>Fraxinus excelsior</i>	Yalancı akasya	<i>Robinia pseudoacacia</i>

3.1.2 Necmettin Erbakan Parkı'nın SWOT analizi

Acem (2022) tarafından yapılan SWOT analizi geliştirilerek Şekil 3.4 de gösterilmiştir.

Şekil 3.4 Necmettin Erbakan Parkı'nın SWOT analizi

3.2 Yöntem

Çalışmada, yöntem olarak yerinde gözlem ve tespit kullanılmıştır. Bu bağlamda Necmettin Erbakan Parkı araştırma yapmak amacı ile farklı dönemlerde ziyaret edilerek kentsel donatı elemanları tek tek incelenmiş ve fotoğrafları alınmıştır. Kentsel donatı elemanlarından park girişi, aydınlatma ve oturma elemanları, çöp ve geri dönüşüm kutuları, zemin kaplamaları, su öğeleri, çocuk oyun alanları, işaret ve bilgi levhaları, bitkisel elemanlar, güvenlik kameraları, piknik alanı ve merdivenler incelenmiştir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Necmettin Erbakan Parkı farklı zamanlarda ziyaret edilerek gözlem ve tespit yoluyla kentsel donatı elemanları detaylı şekilde incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, Necmettin Erbakan Parkı'nda 85 oturma birimi, 50 çöp ve geri dönüşüm kutusu, 13 güvenlik kamerası, 10 piknik masası, 11 kamelya ve 2 su ögesi (çeşme) belirlenmiştir.

4.1 Park Girişi

Necmettin Erbakan Parkı giriş kapıları elle yani manuel olarak açılmaktadır (Şekil 4.1 (a) ve (b)). Özellikle araç girişleri Şekli 4.1 (a) park girişinden yapılmakta ve Şekli 4.1 (b) park girişi ise güvenlik amacı ile kapalı tutulmaktadır. Şekli 4.1 (b) park girişinin Şekli 4.1 (a)'ya göre oldukça bakımsız olduğu görülmektedir.

Şekil 4.1 Necmettin Erbakan Parkı girişleri (Orijinal 2023)

4.2 Aydınlatma Elemanları

Necmettin Erbakan Parkı'nın aydınlatma elemanları bakımından yeterli olduğu belirlenmiştir. Parkda hem alçak hem de yüksek aydınlatma elemanları kullanılmıştır (Şekil 4.2). Şekil 4.2 (a-c)'de yüksek aydınlatma elemanları, Şekil 4.2 (d-e)'de alçak

aydınlatma elemanları görülmektedir. Aydınlatma elemanları estetik ve işlevsellik açısından iyi durumdadır.

Şekil 4.2 Aydınlatma elemanları (Orijinal 2023)

Şekil 4.2 (f)'de tüm aydınlatma elemanlarına elektrik enerjisini sağlayan bakımsız durumdaki elektrik trafosu yer almaktadır. Aydınlatma elemanları öncelikle parkı en uygun şekilde aydınlayabilecek konumda olmalıdır (Şerefhanoglu 1991, Uzun 2002, Kirazlı ve Aşur 2023). Bu bağlamda çalışma alanındaki aydınlatma elemanlarının konumlarının uygun olduğu tespit edilmiştir.

4.3 Oturma Elemanları

Necmettin Erbakan Parkı'nda oturma elemanları olarak bank (Şekil 4.3), pergola (Şekil 4.4 a, b, c), piknik masası (Şekil 4.5 a), kamelya (Şekil 4.5 b) ve gazebo (Şekil 4.5 c) kullanıldığı belirlenmiştir. Şekil 4.3'te görüldüğü gibi bankların yer yer eskimiş ve bazı parçalarının kırık olduğu belirlenmiştir. Bu durumun bankların iklim ve hava şartları nedeniyle sürekli nem ve güneş ışığına maruz kalması ile parkı kullanan kişilerden kaynaklandığı söylenebilir.

(a)

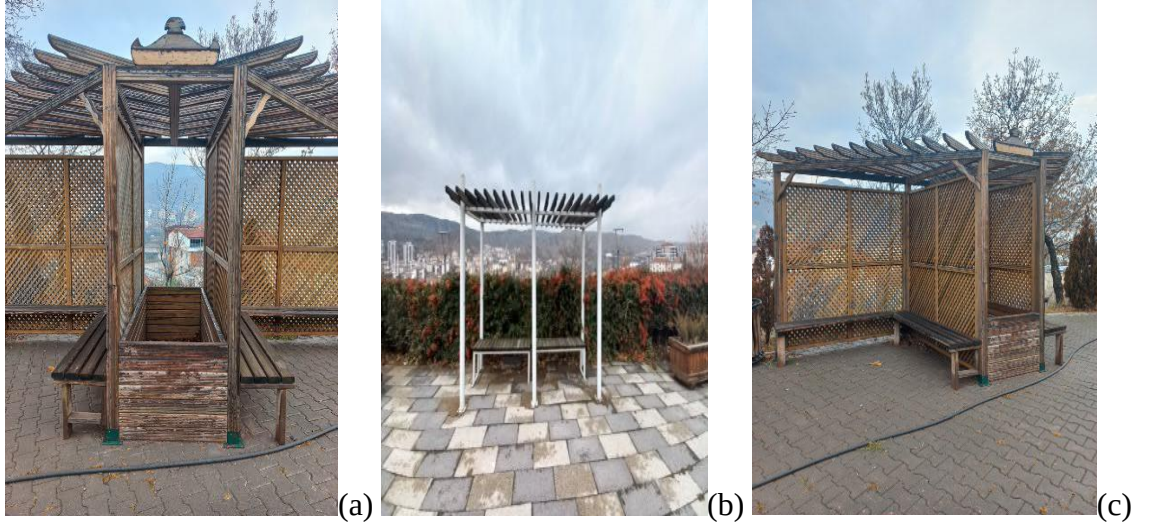

(b)

Şekil 4.3 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki bankların görünümü (Orijinal 2023)

Necmettin Erbakan Parkı'nda kullanılan pergola, piknik masası, kamelya ve gazebo Tanrıverdi (1987) ve Kirazlı ve Aşur (2023)'ün belirttiği gibi sade ve karmaşık olmayan bir yapıya sahiptir.

Şekil 4.4 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki pergolaların görünümü (Orijinal 2023)

Şekil 4.5 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki piknik masası, kamelya, gazeboların görünümü (Orijinal 2023)

Şekil 4.6 incelendiğinde, Necmettin Erbakan Parkı'ndaki oturma elemanlarının bazılarının parkı kullananlar tarafından zarar verildiği görülmektedir. Özellikle bu zararlar yanma şeklinde meydana gelmektedir. Bahse konu yanmalar ise özellikle mangal veya semaver nedeniyle meydana gelmiştir. Necmettin Erbakan Parkı'nda toplamda 101 adet oturma elemanı olduğu belirlenmiştir. Araştırmada Necmettin Erbakan Parkı'ndaki oturma elemanlarının işlevsel, estetik ve alan için uygun olduğu görülmüştür.

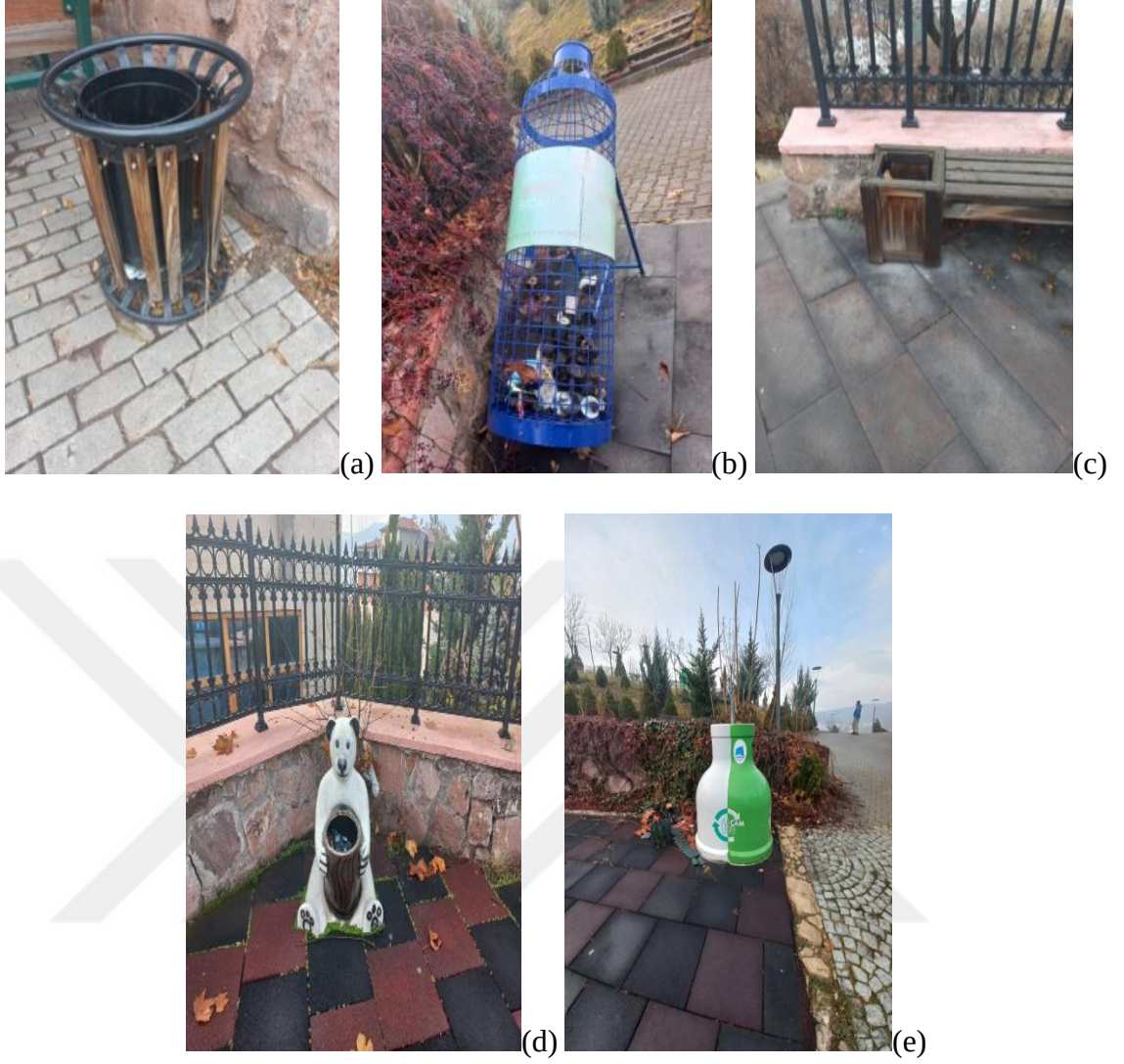

Şekil 4.6 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki zarar görmüş oturma elemanları (Orişinal 2023)

4.4 Çöp ve Geri Dönüşüm Kutuları

Necmettin Erbakan Parkı'nda yeterince çöp kutusu olduğı ve bunların ziyaretçilerin kolayca erişebileceğı şekilde alanda dağıtıldığı belirlenmiştir (Şekil 4.7). Ancak, Şekli 4.7 (a)'da görüldüğü üzere ihmal edilen ve bu nedenle dağılmaya başlayan bazı çöp kutuları vardır. Bu durumda, park da ilgili veya yetkililerin bu kırılan çöp kutularını onarmak veya değıştirmek için adımlar atması uygun olur. Parkı temiz ve düzenli tutmak, daha iyi bir ziyaretçi deneyimi sağlamak ve çevreyi korumak için önemlidir. Şekli 4.7 (d)'de farklı bir çöp kutusu yer alırken, Şekli 4.7 (e)'de hem çöp hem de geri dönüşüm kutusu özelliğine sahip bir çöp kutusu yer almaktadır.

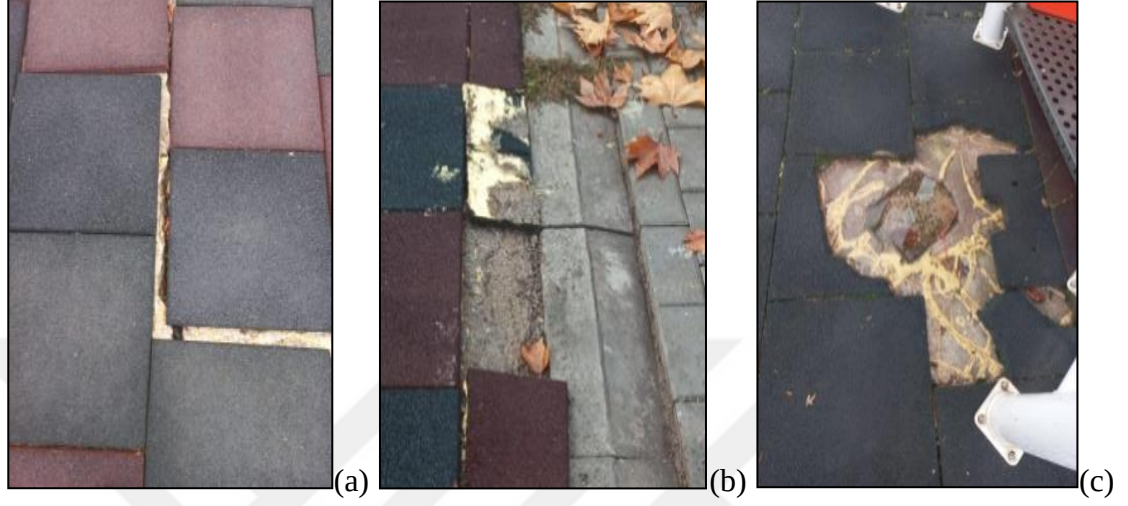

Şekil 4.7 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki çöp kutuları (Orijinal 2023)

4.5 Zemin Kaplamaları

Necmettin Erbakan Parkı'ndaki zemin kaplamaları genel olarak sertlik, güvenlik ve konfor standartlarına uygundur. Ancak, çocuk oyun alanları ve spor salonları gibi trafiğin yoğun olduğu alanlarda bazı sorunlar yaşanmaktadır. Şekil 4.8 (a), (b) ve (c)'deki gibi bazı yer döşemeleri yırtılmış ve tamir edilmemiş veya değiştirilmemiştir. Bu durum zemin kaplamalarının bakım ve onarımına yeterince önem verilmediğini göstermektedir ve bu durum kullanıcıların güvenliği ve konforu üzerinde olumsuz etki yapabilir. Ayrıca malzemelerin eskimesi ve uyumsuzluğu görsel algıyı olumsuz etkileyerek bahçenin estetik görünümünü bozmaktadır. Bu sorunları çözmek için

düzenli bakım ve onarım çalışmaları gerekir. Aşınmış veya hasar görmüş zemin kaplamalarının onarılması veya yenilenmesi, kullanıcıların bahçeyi daha güvenli bir şekilde kullanmasına yardımcı olabilir.

Şekil 4.8 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki zarar görmüş zemin kaplamaları (Orijinal 2023)

Şekil 4.9'da görüldüğü üzere zemin kaplaması olarak çeşitli malzemeler kullanılmıştır. Şekil 4.9 (a)'da zemin kaplamada küp granit döşeme, Şekil 4.9 (b)'de kilit parke, Şekil 4.9 (c)'de renkli parke döşeme, Şekil 4.9 (d) ve (e)'de parke döşeme, Şekil 4.9 (f)'de kauçuk döşeme kullanılmıştır. Zemin kaplamada kullanılan özellikle parke döşeme (Şekil 4.9 (d) ve (e)); Necmettin Erbakan Parkı'nda yer alan eleman ve eklentilerin zemine sabitlenmesinde tercih edilip kullanılmaktadır. Parkların zemin döşemelerinde parlama, yağmur ve kar sonrası kaygan yapıda olabilecek malzemeler kullanılmalıdır (Aslan 2018). Necmettin Erbakan Parkı incelendiğinde zemin ve yol döşemelerinin uygun olduğu ama onarım gerektiği belirlenmiştir.

Şekil 4.9 Zemin kaplamalarında kullanılan malzeme çeşitleri (Orijinal 2023)

4.6 Su ögeleri

Necmettin Erbakan Parkı'nda bulunan su ögeleri çeşmeler, yapay şelale ve su yolu olarak tespit edilmiştir (Şekli 4.10). Parklarda yer alan çeşitli su ögeleri bulundukları ortama peyzaj açısından çok büyük katkı sağlar. Fakat özellikle çeşmelerin sık sık bozulması ve su israfına neden olması nedeniyle takip edilerek gerekli kontroller yapılmalıdır. Parklarda oluşturulan yapay şelaleler ve suyolları özellikle dikkat çeken su ögeleridir.

Şekil 4.10 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki çeşme, yapay şelale ve su yolu (Orijinal 2023)

4.7 Çocuk Oyun Alanları

Necmettin Erbakan Parkı'ndaki çocuk oyun alanları incelendiğinde, Şekli 4.11 (a) ve (b)'de merdiven ile çıkılan kaydıraklar yer alırken, Şekli 4.11 (c)'de eğimli bir rampa ile çıkılan başka bir kaydırak yer almaktadır. Çocuk oyun alanları parklardaki temel donatılardan biridir. Özellikle ziyaretçiler vakit geçirmek için geldikleri parklarda ilk olarak çocuk oyun alanlarını araştırmaktadırlar. Bu durumun sebepleri arasında kentleşme ile serbest zaman geçirilecek alanların azalması gösterilebilir. Bu nedenle, yerel yönetimlerin park alanlarına daha fazla yatırım yaptığı gözlenmektedir. Necmettin Erbakan Parkı'ndaki çocuk oyun alanlarının yeterli olduğu ve gerekli bakımlarının yapıldığı belirlenmiştir.

Şekil 4.11 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki çocuk oyun alanları (Orijinal 2023)

4.8 İşaret ve Bilgi Levhaları

Necmettin Erbakan Parkı'ndaki işaret ve bilgi levhaları değerlendirildiğinde, Şekli 4.12 (a) ve (b)'de uyarı levhaları, Şekli 4.12 (c) ve (d)'de bilgi levhaları yer almaktadır. Bu tür işaret ve bilgi levhaları parka gelen ziyaretçileri hem bilgilendirmekte hem de parkta vakit geçirirken nelere dikkat edilmesi gerektiği konusunda uyarmaktadır. Necmettin Erbakan Parkı'ndaki işaret ve bilgi levhaları yeterli durumdadır.

(a)

(b)

(c)

(d)

Şekil 4.12 Necmettin Erbakan Parkı'ndaki uyarı ve bilgi levhaları (Orijinal 2023)

4.9 Bitkisel Elemanlar

Necmettin Erbakan Parkı'nda bulunan geniş yapraklı ve ibreli türlerin (Amerikan sarmaşığı, sabin ardıcı, alev çalısı, adi leylak, kuşburnu, mavi servi, mavi ladin, Toros sediri, karaçam, melez servi, doğu mazısı, kokar ağaç, alıç, beyaz dut, akkavak, iğde, beyaz çiçekli at kestanesi, yalancı akasya, adi dişbudak, badem) nicel yönden yeterli olduğu görülmüştür (Şekli 4.13 (a) ve (b)). Diğer taraftan parkta mevsimlik dış mekan

süs bitkisi ve yer örtücüler kısıtlı olarak kullanılmıştır. Hercai menekşe dışında mevsimlik dış süs bitkisi gözlemlenmemiştir.

Şekil 4.13 Bitkisel elemanlar (Orijinal 2023)

4.10 Güvenlik Kameraları

Necmettin Erbakan Parkı'nda güvenliği sağlamak ve bazı suçların oluşmasını önlemek için güvenlik kameraları kullanılmış ve sayılarının yeterli olduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.14 (a) ve (b)). Parktaki güvenlik kameralarının iyi çalıştığı ancak basit bir bakıma ihtiyaç olduğu belirlenmiştir. Kameraların monte edildiği sütunlarda ihmal fark edilmiştir. Ayrıca parkın estetik görünümünü bozmaması için ahşap ve metal sütunların boyanması gerektiği tespit edilmiştir.

(a)

(b)

Şekil 4.14 Güvenlik kameraları (Orijinal 2023)

4.11 Piknik Alanı

Necmettin Erbakan Parkı'nda piknik alanlarında genellikle oturma elemanlarına eşlik eden çeşitli mangal tipleri bulunmaktadır (Şekil 4.15 (a), (b), (c)). Park içerisinde mangalların sayısının yeterli ve dağılımının iyi olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan genellikle bakımsız oldukları ve çoğu mangalın kırık dökük hale geldiği görülmüştür.

(a)

(b)

(c)

Şekil 4.15 Mangal elemanları (Orijinal 2023)

4.10.Merdivenler

Necmettin Erbakan Parkı düz alanda bulunmadığı için parkın farklı noktalarına gitmek için Şekil 4.16 (a), (b), (c) gösterilen merdivenler kullanılmaktadır. Kentsel donatı elemanları içerisinde oldukça önemli olan merdivenlerin işlevsel olması ve kullanıcıların ihtiyaçlarını karşılaması gerekmektedir. Çalışma alanındaki tüm merdivenlerin her iki tarafında da bariyerler bulunmamaktadır. Bu durum özellikle çocuklar için tehlike oluşturmaktadır. Diğer taraftan basamakların birbirinden genellikle farklı yükseklik ve uzunluğa sahip olduğu ve orantısız bir tasarım yapıldığı gözlemlenmiştir.

Şekil 4.16 Merdivenler (Orijinal 2023)

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Necmettin Erbakan Parkı'nın; Çankırı kent estetiğine ve yeşil kimliğine katkı sağladığı ve bölge halkı için önemli bir park olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda parkın kentin sürdürülebilir yeşil kimliğine katkısının devam etmesi açısından parkta bazı bakım ve düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda, Çankırı şehrinde bulunan Necmettin Erbakan Parkı'na ait kentsel donatı elamanlarına ait tespit ve öneriler aşağıda maddeler halinde sunulmuştur.

- Aydınlatma elemanları alandaki tasarım standartlarına uygun olmakla birlikte estetik bir bütünlük oluşturmamaktadır. Ayrıca ağaçların ve küçük bitkilerin altında aydınlatma konusunda sorunlar vardır. Park içindeki aydınlatma elemanlarının konum ve sayılarının yeterli olduğu gözlemlenmiştir. Necmettin Erbakan Parkı'ndaki aydınlatma düzenlemesi güvenlik ve kent güzelliği açısından büyük önem taşımaktadır. Doğru konumlandırılmış ve uygun aydınlatma elemanları alanın işlevselliğini artırır ve bulunduğu ortama hoş bir hava katar. Bu düzenlemeler bahçedeki yaşam kalitesinin artmasında önemli rol oynamaktadır.
- Parktaki oturma elemanlarının bahçe tasarımında kullanılan malzemelerle uyumlu olduğu belirlenmiştir. Ancak bahçe estetiğini olumlu yönde etkilemek için bazı oturma elemanlarının bakıma ihtiyacı vardır. Yapılacak söz konusu bakım bahçenin işlevselliğini ve görsel çekiciliğini artıracaktır. Oturma elemanlarının yerleşimi sadece estetiği değil kullanılabilirlik, güvenlik ve çevresel faktörler gibi birçok önemli kriteri de dikkate alınmalıdır. Bu faktörlerin dengeli bir şekilde ele alındığı bir tasarım, mekânın işlevselliğini artırır ve kullanıcıların konforunu sağlar.
- Farklı tasarıma sahip çöp kutularının parkta görsel kirliliğe ve algısal bozulmaya neden olabileceği düşünüldüğünde, park için bir tasarım paradigması oluşturmak önemlidir. Bu paradigma, parkın bütünlüğünü ve kimliğini koruyarak estetik açıdan hoş ve algısal olarak dengeli bir çevre oluşturulmasını destekler. Ayrıca kültürel ve mimari öğeleri yansıtarak kentsel mekanlar ile uyum içinde olmasını sağlar. Ayrıca, çöp kutuları çöprü depolayacak şekilde tasarlanmalı ve çöpün zamanında toplanmasını

sağlayacak şekilde ilgili düzenlemeler yapılmalıdır. Bahçenin güzelliğini ve temizliğini sağlamak son derece önem verilmesi gereken bir konu olup zarar gören çöp kutuları yenilenmelidir.

- Necmettin Erbakan Parkı giriş kapılarının bölgede sorun yaratmadığı, aksine kent estetiği ve fonksiyonlarına uyumlu olarak tasarlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Kentsel mekân tasarımında estetik ve işlevsellik arasındaki dengenin sağlanması önemlidir.

- Çeşme tasarımı işlevsellik, estetik, ekolojik uyumluluk ve sürdürülebilirliği içeren çok katmanlı bir süreçtir. İyi bir tasarım ve detaylı planlama şadırvanın estetik açıdan çekici ve işlevsel bir yapı olmasını sağlayacaktır. Fıskiyelerin planlanması, bakımı, drenajı ve temizliği bahçenin estetiğini ve fonksiyonelliğini olumlu yönde etkileyecektir. Düzenli olarak bu faktörleri gözden geçirerek, güzel ve keyifli bir bahçe atmosferi sağlamak mümkündür.

- Parkta reklam panoları daha düzenli kullanılmalı ve bazı özelliklere göre cephelere reklam panoları yerleştirilmelidir. Ayrıca billboardların yasal düzenlemelere uygun olarak kullanılması zorunludur. Park girişlerine reklam panoları konulmalıdır. Böylece bahçenin daha düzenli ve estetik görünmesi sağlanabilir. Aynı zamanda billboardların sadece belirli yerlere yerleştirilmesi görsel kirliliği azaltabilir ve daha iyi bir kullanıcı deneyimi sağlayabilir. İşaret ve bilgi levhaları; yasal mevzuata uygun faaliyet göstermeyi, çevreye saygılı olmayı ve parkın güzelliğini korumayı amaç edinerek düzenlenmelidir. Park girişlerinde billboard kullanılması, ziyaretçilerin park girişini bulmasını kolaylaştırabilir ve etkili yönlendirme sağlayabilir.

- Parke döşeme seçiminde estetik, sağlamlık, güvenlik ve çevreye uygunluk gibi faktörlerin göz önünde bulundurularak doğru malzeme seçimi, kullanıcıların eğlenceli ve güvenli bir şekilde vakit geçirebilecekleri bir alan yaratmanın temelini oluşturur. Doğru malzemelerin seçimi, bahçenin uzun ömürlü ve estetik değerinin korunmasında önemli bir rol oynar. Bu nedenle hasarlı zeminler onarılmalı, bakımı yapılmalı ve ihmal edilmemelidir.

- Necmettin Erbakan Bahçesi'nde mangal alanlarının düzenli olarak bakımı bahçenin genel estetiğine, kullanıcı memnuniyetine ve çevre bilincine olumlu etki yapmaktadır. Rutin bakım ve temizlik, bahçenin güzel ve işlevsel bir yer olmasına yardımcı olur. Bu nedenle, parktaki barbekü unsurlarını korumak, gerekli bakım ve onarımlarını yapmak daha iyi kullanıcı deneyimi sağlama açısından önem arz etmektedir.

Kentsel donatılar şehirlerin estetik görünümünü, kimliğini ve yaşam kalitesini belirleyen önemli unsurlardır. Bu donatıların tasarımı, işlevselliği, bakımı ve yönetimi konusunda yerel yönetimler, kamu kurumları ve halk arasındaki işbirliği ve iletişim çok büyük önem taşımaktadır.

Parkta kullanılan tarımsal işlemler, bitki ve ağaçların kentsel alanlarda estetik ve ekolojik denge açısından önemli bir rol oynadığını sürekli olarak göstermektedir. Bu bitkilerin sağlıklı büyümeleri, görünümelerini ve uzun ömürlerini korumaları için toprak işleme, gübreleme, sulama vb. yöntemler kullanılmaktadır. Bu süreçler sadece yeşil alanların güzel ve sağlıklı görünmesini sağlamakla kalmaz, aynı zamanda sağlıklı bir çevre ve ekosisteme de katkıda bulunur. Necmettin Erbakan Parkı'nda bu konuda herhangi bir sıkıntı bulunmamaktadır.

KAYNAKLAR

- Akın, Ö. ve Demir, M. 2021. Karamürsel ilçesi (Kocaeli) kıyı bandı rekreasyonel alanlarında kentsel donatı elemanlarının ergonomi kriterleri yönünden değerlendirilmesi. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 6(1): 268-287.
- Akpınar Külekçi, E. ve Irmak, M. A. 2019. Kent parklarında kullanılan donatı elemanlarının estetik ve fonksiyonel açıdan yeterlilikleri; Erzurum kenti örneği. *Journal of the Institute of Science and Technology*, 9(2): 1144-1155.
- Akyol, E. 2006. Kent Mobilyaları Tasarım ve Kullanım Süreci. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, 134 sayfa, İstanbul.
- Anonim, 2020a. Web sitesi: https://4.bp.blogspot.com/-x-BwV4mJHQ8/U_t-f4E14qI/AAAAAAAAATgE/xSHUt4gxyTs/s1600/cankiri_turkiye_haritasinda_yeri_nerede.jpg Erişim tarihi: 11.6.2023.
- Aslan, H. 2018. Vandalizmin azaltılmasında peyzaj tasarım kriterlerinin belirlenmesi. *Mesleki Bilimler Dergisi*, 7(2): 74-82.
- Aydoğdu, H. 2017. Kentsel donatı elemanlarının peyzaj mimarlığında kullanımı. Lisans Bitirme Tezi, Selçuk Üniversitesi, 129 sayfa, Konya.
- Başal, M. 2000. Dış mekân tasarımı ve arazi biçimleme deneyimi, İstanbul Metropolitan Alanı 3. Bin Yılda Şehirler: Küreselleşme, Mekân, Planlama, Dünya Şehircilik günü 23. kolokyumu 8–10 Haziran 1999. İstanbul.
- Başal, M., Memlük, Y., Yılmaz, O. ve Kurum, E. 1997. Peyzaj konstrüksiyonu. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları: 1484, Ders Kitabı: 445, 160s., Ankara.
- Bayazıt, E. ve Kısakürek, Ş. 2020. Kentsel donatı elemanlarının kent estetiği açısından değerlendirilmesi: Kahramanmaraş kenti örneği. *Turkish Journal of Forest Science (Online)*, 4(1): 40-59.
- Bayrakçı, O. 1991. Kent mobilyaları tasarımında kimlik sorunu ve kent kimliği içindeki yeri. *Kamu Mekanları Tasarımı ve Kent Mobilyaları Sempozyumu*. Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, İstanbul, s.75-77.
- Bayraktar, N., Tekel, A. ve Ercoşkun, Ö. Y. 2008. Ankara Atatürk Bulvarı üzerinde yer alan kentsel donatı elemanlarının sınıflandırılması, değerlendirilmesi ve kent

- kimliği ilişkisi. Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Dergisi, 23(1): 105-118.
- Bayramoğlu, E. ve Özdemir, B. 2012. Trabzon kent merkezi, uzun sokak kentsel donatı elemanlarının kent kimliği açısından değerlendirilmesi. Kastamonu University Journal of Forestry Faculty, 12(2): 182-191.
- Bekar, İ., Konakoğlu, Z. N. ve Bulut, B. 2021. Kentsel mekanlarda bilişsel haritalar ve kent donatıları: Trabzon Meydan Parkı örneği. Kent Akademisi, 14(4): 1100-1116.
- Bulut, Y. ve Yeğli, P. 2008. Erzurum kent merkezi donatı elemanlarının ergonomik özelliklerinin değerlendirilmesi üzerine bir araştırma. Journal of Agricultural Sciences, 14(2): 131-138.
- Bütüner Çetin, H., Yücedağ, C. ve Çiçek, N. 2023. Investigation of woody plant material in squares: Case of Antalya, Türkiye. III. International Architectural Sciences and Applications Symposium, s. 1159-1169, Naples, İtalya.
- Çubuk, M., 1996. Temel donatılar ve kentsel kamusal mekanların tasarım ve düzenlenmesinde norm ve standartlar. 7. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul, 1-9.
- Etli, B. 2002. Edirne ili merkez ilçe yeşil alan sisteminin peyzaj mimarlığı ilkeleri yönünden irdelenmesi. Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 3(1): 47-59.
- Güney, A., Erdem, Ü., Zafer, B. ve Hepcan, Ş. 1996 Peyzaj Konstrüksiyonu. Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No: 514, 147s., İzmir.
- Kara, A. 2022. Kentsel donatı elemanlarının sürdürülebilirlik kriterleri açısından değerlendirilmesi: Ataköy örneği. İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 97 sayfa, İstanbul.
- Karayılmazlar, A. S. ve Çelikyay, H. S. 2019. Kentsel alanların ve kent donatılarının tasarımında ergonomik ilkeler. Bartın Orman Fakültesi Dergisi, 21(2): 570-579.
- Kaypak, Ş. 2010. Antakya'nın kent kimliği açısından irdelenmesi. Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(14): 373-393.
- Kuşkun, P. ve Yılmaz, H. 2003. Erzurum kent bütününde donatı elemanlarının kullanımı üzerine bir araştırma. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 34(4): 345-351.

- Kuter, N. ve Kaya, Z. 2019. Kentsel donatı elemanlarının peyzaj mimarlığı açısından değerlendirilmesi: Çankırı örneği. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 21(1): 81-96.
- Güremen, L. 2011. Kent kimliği ve estetiği yönüyle kentsel donatı elemanlarının Amasya kenti özelinde araştırılması. *Social Sciences*, 6(2): 254-291.
- Lynch, K. 1960. *The image of the city*. The M.I.T Press, Cambridge.
- Ocakçı, M. 1993. Şehir kimliği ve çevre ilişkileri. İTÜ Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Ders Notları, İstanbul.
- Ocakçı, M. 1994. Kimlik elemanlarının şehrsel tasarıma yönlendirici etkisi. 5. Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu-Kentsel Tasarıma Ekolojik Yaklaşım, M.S.Ü., İstanbul.
- Ocakçı, M., Southworth, M. 1995. Elements of urban identity: The case of the Beykoz District of Istanbul, IURD, Working Paper 650, University of California, Berkeley.
- Oğurlu, İ. 2014. Çevre-kent imajı-kent kimliği-kent kültürü etkileşimlerine bir bakış. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 13(26): 275-293.
- Önal, S. 2019. Kent parklarda kullanılan donatıların standartlara uygunluğunun belirlenmesi: Ankara örneği. *Antropoloji*, (38): 54-64.
- Önem, B. ve Kılınçaslan, İ. 2005. Haliç bölgesinde çevre algılama ve kentsel kimlik. *İTÜ Dergisi/ Mimarlık, Planlama ve Tasarım*, 4(1): 115-125.
- Özgeriş, M., 2018. Kentsel donatı elemanlarının kent dokusu yönünden değerlendirilmesi: Erzurum İli örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 18(2): 561-574.
- Öztürk, S., Işınkaralar, Ö., Çiçek, E., Vural, Ö. ve Meydan, K. 2020. Kentsel donatı elemanlarının kent kimliği açısından değerlendirilmesi: Safranbolu örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 69(13): 667-677.
- Pekgöz, M. 2020. Kentsel donatı elemanlarının modellenmesinde kullanılan bazı bilgisayar destekli tasarım programlarının karşılaştırılması. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, 70 sayfa, Isparta.
- Posta, 2023. Çankırı haritası: Çankırı ilçeleri nelerdir? Çankırı hangi bölgede yer alır? <https://www.posta.com.tr/yasam/pratik-bilgiler/cankiri-haritasi-cankiri-ilceleri-nelerdir-cankiri-hangi-bolgede-yer-alir-2632847>. Erişim Tarihi: 05.06.2023.

- Sağlık, A., Kartal, F., Şenkuş, D. ve Özcan, Ç. B. 2021. Kent kimliğinde peyzaj donatı elemanlarının önemi Çanakkale Çarşı Caddesi örneği. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 6(1): 125-140.
- Sakal, A. N. 2007. Ankara’da kentsel donatıların peyzaj planlama ve tasarımı açısından analizi ve değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 85 sayfa, Ankara.
- Suher, H., Ocakçı, M. ve Karabay, H. 1996. İstanbul metropoliten kent planlama sürecinde kent kimliği ve kent imgesi. *Habitata Doğru İstanbul 2020 Sempozyumu-Bildiriler*, İTÜ, İstanbul.
- Şişman, E. ve Yetim, L. 2004. Tekirdağ kentinde donatı elemanlarının peyzaj mimarlığı açısından irdelenmesi. *Trakya Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 5(1): 43-51.
- Topçu, K. 2011. Kent kimliği üzerine bir araştırma: Konya örneği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi (Journal of Human Sciences)* 8(2), 1048-1072.
- Yazıcı, K. ve Temizel, S. 2020. Kentsel peyzaj tasarımlarında aydınlatma donatı elemanlarının kullanımı; Yozgat Spor Vadisi örneği. *ISPEC Journal of Agricultural Sciences*, 4(4): 952-971.
- Yelsiz, M.Ş. ve Yücedağ, C. 2022. The effects of vandalism on furnitures in neighborhood parks: Case of Isparta, Türkiye. *International Conference on Sustainable Cities and Urban Landscapes*, s. 177-205, Konya.
- Yenioğlu, F. 2010. Kent parklarında aydınlatma elemanlarının kullanımının peyzaj mimarlığı açısından irdelenmesi: Ankara-Altınpark örneği. *Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, 199 sayfa, Bartın.
- Yeşil, M. ve Beyli, K. N. 2018. Ordu kenti kıyı parkları donatı elemanlarının ergonomi açısından incelenmesi. *Ordu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 8(2):215-229.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı : Nagwan SABEEH ZWAID AL-AMERI

Eğitim

Yüksek Lisans Çankırı Karatekin Üniversitesi 2020-Halen
Fen Bilimleri Enstitüsü
Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Lisans Albasra Üniversitesi 2003-2008
Ziraat Fakültesi
Toprak ve Su Bölümü